

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра адміністративного права

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Теорія і практика адміністративного судочинства»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Теорія і практика адміністративного судочинства» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 14 с.

Розробник:

Марченко Олена Олександрівна,
кандидатка юридичних наук

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри адміністративного права
(протокол № 8 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Теорія і практика адміністративного судочинства
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Марченко Олена Олександрівна, старша викладачка кафедри адміністративного права, к.ю.н.
Контактний телефон	067 919 1810
E-mail	o.o.marchenko@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	o.o.marchenko@nlu.edu.ua

Анотація навчальної дисципліни

Аналізуються сучасні підходи до розуміння структури адміністративного судочинства. Поглиблено розглядаються підстави, строки і порядок звернення до адміністративного суду. Акцентується увага на особливостях звернення до адміністративного суду суб'єктів владних повноважень. Розкриваються особливості провадження у справах: щодо оскарження нормативно-правових актів суб'єктів владних повноважень; щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби; з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – поглиблення знань про правила адміністративного судочинства; набуття здатності розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері правовідносин, що виникають у зв'язку із здійсненням адміністративного судочинства; активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- опанування сучасних доктринальних підходів до розуміння структури адміністративного судочинства, набуття здатності характеризувати її елементи;
- дослідження актуальних проблем, які виникають під час здійснення правосуддя, та пошук способів їх подолання;
- поглиблення знань про механізм адаптації національного законодавства про адміністративне судочинство до міжнародних стандартів у сфері правосуддя;
- удосконалення навичок з підготовки проєктів документів, передбачених Кодексом адміністративного судочинства України, їх належного обґрунтування;
- вироблення здатності передбачати результати діяльності суб'єктів адміністративного судочинства з огляду на їх процесуальних статус;
- аналіз особливостей провадження в окремих категоріях адміністративних справ;
- набуття здатності системно досліджувати та тлумачити положення законодавства про адміністративне судочинство, у тому числі з урахуванням сутності та змісту юридичних категорій, використаних у текстах міжнародних договорів;
- розвинення вміння застосовувати принципи верховенства права під час здійснення адміністративного судочинства, в тому числі у ситуаціях законодавчої невизначеності.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.***Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Теорія права», «Конституційне право», «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство», «Цивільний процес», «Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних

свобод та юридична практика», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій і правозастосовній практиці», «Правові основи публічного адміністрування», «Адміністративна процедура», «Публічна служба».

Кореквізити: «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Прогнозувати напрями реформування адміністративного судочинства на підставі аналізу останніх тенденцій розвитку процесуального законодавства.

РН НД 2. Демонструвати розуміння чіткої послідовності здійснення процесуальних дій суб'єктами адміністративного судочинства під час розгляду і вирішення адміністративної справи.

РН НД 3. Здійснювати порівняльний аналіз структури загального позовного та спрощеного позовного провадження.

РН НД 4. Знати механізм адаптації національного законодавства про адміністративне судочинство до міжнародних стандартів у сфері судочинства.

РН НД 5. Розуміти сутність і зміст основних категорій, використаних у текстах міжнародних договорів, які визначають окремі аспекти здійснення адміністративного судочинства.

РН НД 6. Здійснювати презентацію свого дослідження з питань адміністративного судочинства на підставі аналізу першоджерел, формулювати особисті висновки і належно їх аргументувати.

РН НД 7. Демонструвати навички підготовки проєктів документів, передбачених Кодексом адміністративного судочинства України, наводити їх обґрунтування.

РН НД 8. Передбачати результати діяльності суб'єктів адміністративного судочинства відповідно до їх процесуального статусу.

РН НД 9. Аналізувати зміст етапів і стадій адміністративного судочинства, визначати види судових рішень, які можуть ухвалюватися на кожній стадії.

РН НД 10. Демонструвати вміння системно аналізувати практику здійснення адміністративного судочинства.

РН НД 11. Демонструвати навички використання теоретичних розробок з адміністративного права для вирішення практичних проблем, що виникають під час здійснення провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

РН НД 12. Генерувати нові ідеї та відшукувати альтернативні варіанти розв'язання практичних питань, які виникають під час розгляду окремих категорій адміністративних справ.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Структура адміністративного судочинства.	-	8
2	Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження у справі.	Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження у справі.	12
3	Підготовче провадження.	Підготовче провадження.	8
4	Розгляд справи по суті.	Розгляд справи по суті.	8
5	Перегляд судових рішень.	Перегляд судових рішень.	12
6	Виконання остаточного судового рішення в адміністративній справі.	Виконання остаточного судового рішення в адміністративній справі.	8
7	Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів суб'єктів владних	Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів суб'єктів владних повноважень.	8

	повноважень.		
8	Особливості провадження у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.	Особливості провадження у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.	8
9	Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця.	Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця.	8

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження у справі.	Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження у справі.	110
2	Підготовче провадження.	-	
3	Розгляд справи по суті.	Розгляд справи по суті.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка підсумкової індивідуальної роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;

– підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року : офіц. пер. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
5. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р. № 3477-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про утворення місцевих адміністративних судів, затвердження їх мережі : Указ Президента України від 16.11.2004 р. № 1417/2004. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004>.
8. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах : Указ Президента України від 29.12.2017 р. № 455/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/455/2017>.

Основна література:

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2019. 190 с.

2. Захист права на справедливий суд відповідно до Європейської конвенції з прав людини: Посібник для юристів. 2-ге вид., підготов. Довидасом Віткаускасом. Рада Європи. 2018 р. 190 с. URL: https://www.echr.com.ua/wp-content/uploads/2018/06/spravedlyviy-sud-ECHR_UKR.pdf.

3. Незалежність та безсторонність суду в аспекті статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: практика ЄСПЛ щодо України / уклад.: Т.І. Фулей, О.М. Кучів. Київ, 2018. 33 с. URL: http://nsj.gov.ua/files/1589869043%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%206%20%D0%84%D0%9A%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D1%81%D1%83%D0%B4.pdf.

4. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві: Науково-методичний посібник для суддів. 3-тє вид., допов. К.: ВАІТЕ, 2020. 276 с. URL: http://www.nsj.gov.ua/files/1644491793%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B2%20%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD.%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B2%D1%96_3-%D1%82%D1%94%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4..pdf.

5. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2020. 238 с.

6. Зошит для лекцій з адміністративного судочинства. Частина 1 /уклад. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2017. 40 с.
7. Балакарева І. М., Марченко О. О., Писаренко Н. Б. Типові і зразкові справив адміністративному судочинстві: ознаки та особливості розгляду. Проблеми законності. 2021. Вип. 153. С. 81-92.
8. Марченко О. О. Окремі питання регламентації та практики апеляційного перегляду в адміністративному судочинстві. Питання адміністративного права. Кн. 1 [відп. за вип. Н. Б. Писаренко]. Харків : Право, 2017. С. 178-193.
9. Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст) : моногр. Харків : Право, 2019. 248 с. URL: <https://independent.academia.edu/NadiyaPysarenko>.
10. Посібник з європейського права з питань доступу до правосуддя: Агенція Європейського Союзу з основних прав і Рада Європи. 2020. 236 с. URL: <https://rm.coe.int/handbook-access-to-justice-ukr/1680a216af>.
11. Marchenko O., Pysarenko N., Balakarjeva I. An Examination of the Administrative Courts of Ukraine in the Context of Understanding the Concept of «a Court Established by Law». Access to Justice in Eastern Europe, 2022. 5(2), стр. 96–112. URL: https://ajee-journal.com/upload/attaches/att_1652688678.pdf.

Додаткова література:

1. Доповідь «Верховенство права», схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (25-26 березня 2011 р.) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2011)003rev-ukr).
2. Національна судова практика з питань внутрішнього переміщення: застосування стандартів Ради Європи. 3-тє видання, перероб. і допов. Рада Європи. Проєкт «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень. Вид-во «Право», 2020. 305 с. URL:

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Na_c_sudova_praktika_2020.pdf.

3. Documents of the Consultative Council of European Judges. Документи Консультативної ради європейських суддів : [офіц. вид.] / упоряд. А. О. Кавакін. 3-тє вид., допов. Київ : Видавничий Дім «Ратіо Дециденді», 2020. 940 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Do_k_KRES_3.pdf.

4. Збірник правових позицій Верховного Суду щодо захисту соціальних прав / упоряд.: М. І. Смокович, А. І. Рибачук, В. М. Кравчук ; відп. за вип.: Н.Л. Богданюк, В.Л. Котвицький, О. І. Ткаченко та ін. ; Верховний Суд. Х. : Право, 2020. 206 с. URL: http://nsj.gov.ua/files/1619432112Zbirnuk_zahust_pravovih_prav.pdf.

5. Збірник правових позицій Верховного Суду щодо захисту прав ветеранів АТО та ООС / Громадська організація «Громадянський центр правових ініціатив». Одеса, 2021. 100 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/FB_A_LCI_Centre_2022.pdf.

6. Збірник правових позицій Верховного Суду щодо захисту виборчих прав / упоряд.: М.І. Смокович, О.А. Губська, В.М. Соколов; відпов. за вип. Н.Л. Богданюк, Ж.А. Букань, Н.В. Богашева; Верховний Суд. Київ: „Компанія «ВАІТЕ»“, 2021. 78 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/zbirnyk.pdf.

7. Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2021 по 31.12.2021/ упоряд. департамент аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду / Відпов. за вип.: Секретар ВП ВС Л.І.Рогач. Київ, 2022. 41 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Dajdzhest_VP_za_2021.pdf.

8. Збірник правових позицій Верховного Суду та висновків членів Науково-консультативної ради з оподаткування та публічної фінансової політики / Упоряд.: д-р юрид. наук М. І. Смокович, канд. юрид. наук Р. Ф. Ханова; відпов. за вип.: Н. Л. Богданюк, д-р юрид. наук Ю. І. Пивовар, О. С. Марценюк, канд. юрид. наук А. А. Барікова, канд. юрид. наук О. В. Чавес Техеда, д-р філос. з журн. Х. А. Астапцева. Київ, 2022. 264 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/zbirnyk_01_0_07_2022_1.pdf.

Інтернет-ресурси

1. <http://rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <https://ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України
3. <http://echr.coe.int> – Європейський суд з прав людини
4. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
5. <https://reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень

Презентаційні матеріали:

1. Дистанційний курс «Адміністративне судочинство». URL: <https://neik.nlu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=80>.
2. Аудіо-лекції із презентаціями з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство». URL: https://www.youtube.com/channel/UC6Dd4z5T9abmtj3Nauw2tBg?view_as=subscriber.

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові

завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Теорія і практика адміністративного судочинства» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі

колоквіумів та (або) виконанні тестових завдань.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34